

Biblioteka

„dereta vam predstavlja...”

Urednik izdanja

Aleksandar Šurbatović

Naslov originala

Andrés Barba

REPÚBLICA LUMINOSA

Copyright © Andrés Barba, 2017

CASANOVAS & LYNCH

AGENCIA LITERARIA, S. L.

Copyright © ovog izdanja *Dereta*

BLISTAVA REPUBLIKA

ANDRES BARBA

Prevod sa španskog
Marijana Aleksić Milanović

 dereta

Dana 6. novembra 2017. godine žiri, koji su činili Gonsalo Ponton Hihon, Marta Sans, Hesus Trueba, Huan Pablo Viljalobos i izdavač Silvija Sese, dodelio je trideset i petu nagradu „Eralde” Andesu Barbi za roman *Blistava republika*.

U uži izbor ušao je i roman *Izumiranje vrsta* Dijega Vekja.

*Karmen,
satkanoj od crvene zemlje*

Ja sam dve stvari koje ne treba
omalovažavati: divljak i dete.

POL GOGEN

Kada me pitaju za ono trideset i dvoje dece što je izgubilo život u San Kristobalu, odgovor mi se razlikuje u zavisnosti od starosne dobi mog sagovornika. Ako je mojih godina, odgovorim da razumeti to podrazumeva jednostavno sklopiti kockice koje smo pojedinačno videli, ako je mlađi, pitam ga veruje li u rđave predznake. Gotovo uvek mi odgovore odrečno, kao da verovati u njih znači nedovoljno ceniti slobodu. Ne zapitkujem više, nego im onda ispričam svoju verziju tih događaja, jer to je jedino što imam i bilo bi izlišno ubeđivati ih da se ne radi toliko o tome da oni ne cene slobodu, već o tome da ne treba tako naivno da veruju u pravdu. Da sam malo odvažniji ili malo manja kukavica, uvek bih počinjao priču istom rečenicom: *Skoro svakog zadesi ono što je i zaslužio i rđavih predznaka ima*. Nego šta nego ima.

Onog dana kada sam došao u San Kristobal, pre dvadeset i dve godine, bio sam upravo unapređen mladi službenik za socijalna pitanja iz Estepija. U razmaku od samo nekoliko godina od suvošnjavog svršenog pravnika postao sam tek oženjeni muškarac čiju je pojavu sreća činila naočitimom nego što bi verovatno prirodno bio slučaj. Činilo mi se da je život jednostavni niz nedaća koje se relativno lako mogu prevazići, a završavaju se smrću, ne znam da li

jednostavnom, ali tako neminovnom da ne zavređuje da se na nju misli. Tada nisam znao da je radost upravo to, mladost upravo to, i smrt upravo to, i da sam, iako suštinski ni u čemu nisam grešio, zapravo grešio u svemu. Zaljubio sam se u jednu profesorku violine iz San Kristobala, tri godine stariju od mene, majku devetogodišnje devojčice. Obe su se zvale Maja i obe su imale prodorne oči, sitan nos i zagasite usne, koje sam smatrao vrhuncem lepote. Na trenutke sam se osećao kao da su me izabrale u nekom tajnom udruženju, tako srećan što sam pao u njihovu „mrežu” da sam, kada su mi ponudili priliku da se preselim u San Kristobal, otrčao Majinoj kući da joj to saopštim i odmah je zaprosio.

Ponudili su mi to nameštenje jer sam dve godine pre toga u Estepiju osmislio program integracije domorodačkih zajednica. Ideja je bila jednostavna i program se pokazao efikasnim i uspešnim: sastojao se u tome da se urođenicima obezbedi isključivo pravo na uzgajanje određenih proizvoda. U tom gradu smo se odlučili za pomoć i poverili domorodačkoj zajednici snabdevanje gotovo pet hiljada ljudi. Program je zamalo izazvao pravu malu pometnju u dostavi, ali je naposljetku zajednica reagovala i, uz određene izmene, uspjela da oformi malu i finansijski veoma samostalnu zadrugu, koja i danas pokriva dobar deo njihovih troškova.

Program je bio tako uspešan da je Vlada stupila u kontakt sa mnom preko Komisije za domorodačke rezervate kako bih ga sproveo i među tri hiljade žitelja zajednice naroda Njea u San Kristobalu. Ponudili su mi kuću i nameštenje u upravi u Odeljenju za socijalna pitanja. Sticajem okolnosti Maja je ponovo počela da drži časove u maloj muzičkoj školi svog rodnog grada. Nije to pokazivala, ali znao sam da je bila ushićena što se imućnija vraća u grad odakle je bila prinuđena da ode. Nameštenje je uključivalo i školovanje devojčice (uvek sam je zvao „devojčica”, i kada bih joj se direktno obraćao, „devojčice”) i platu od koje smo mogli i da uštedimo. Šta sam još mogao da poželim? Teško mi je bilo da zauzdam radost i

tražio sam Maji da mi priča o prašumi, o reci Ere, o ulicama San Kristobala... Dok je govorila, činilo mi se da zalazim u gusto i sparno rastinje gde ubrzo pronalazim rajski kutak. Možda mi mašta i nije bila naročito bujna, ali se moj optimizam ne može osporiti.

Stigli smo u San Kristobal trinaestog aprila 1993. godine. Vládala je pasja omorina i nebo je bilo sasvim vedro. U daljini, dok smo se uspinjali u našem starom porodičnom kombiju, prvi put sam ugledao ogromnu mrku vodenu masu reke Ere i prašumu San Kristobala, tu zelenu, neprobojnu neman. Nisam bio naviknut na suptropsku klimu, te sam se kupao u znoju otkako smo skrenuli na crvenkasti peščani put što sa auto-puta vodi do grada. Otupelost od putovanja od Estepija (gotovo hiljadu kilometara) izazvala je setu u meni. Spočetka smo pristizali kao u snu, a potom se ukazala, uvek kruta, surovost nemaštine. Pripremio sam se za siromašnu provinciju, ali stvarno siromaštvo daleko je od onog kakvo sam zamišljao. Još uvek nisam znao da je prašuma jednaka oskudici, sjedinjuje se s njom i na neki način je briše. Jedan gradonačelnik tog grada izjavio je da je problem San Kristobala u tome što je beda uvek na korak od živopisne lepote. Bukvalno. Obrisi dece Njea odviše su fotogenični uprkos prljavštini – ili možda zahvaljujući njoj – a suptropska klima navodi na pomisao da u njenoj prirodi ima nečeg neizbežnog. Ili, drugim rečima: čovek se može boriti protiv drugog čoveka, ali ne i protiv vodenih slapova ili oluje i grmljavine.

Ali kroz prozor kombija uverio sam se u još jednu stvar: da beda San Kristobala može da se ogoli do same koske. Boje su bile čiste, osnovne i s nekim sumanutim odsjajem: tamnozeleno boja prašume što se proteže uz put kao prirodni zid, jarkocrvena boja zemlje, plavetnilo neba sa onim svetlom što primorava da se neprestano čkilji, ujednačena mrka boja ona četiri kilometra među obalama reke Ere, sve to mi je jasno predočavalo da u mom pamćenju nije pohranjeno ništa sa čime bih uporedio to što prvi put vidim.

Stigavši u grad, otišli smo u Opštinu kako bi nam predali ključ od naše kuće i jedan službenik je pošao s nama kombijem da nam pokaže put. Samo što nismo stigli kada sam najednom ugledao ogromnog psa ovčara na manje od dva metra. Utisak – verovatno izazvan iscrpljenošću od puta – bio je gotovo kao opsena, kao da se pas, umesto što je izleteo, samo stvorio ni iz čega nasred ulice. Nisam imao vremena da zakočim. Ščepao sam volan iz sve snage, osetio udarac pod rukama i čuo onaj zvuk što se nikad ne zaboravlja kada se jednom čuje: prasak tela kada grune o branik. Brzo smo izašli. Bila je to kuja, teško povređena i dahtala je izbegavajući naš pogled kao da se nečeg srami.

Maja se nadnela nad njom i pomilovala je duž leđa, potez na koji je kuja uzvratila pokretom repa. Rešili smo da je odmah odvedemo kod veterinara i na putu do tamo, u istom kombiju kojim smo je upravo udarili, imao sam utisak da je ta ulična i divlja životinja istovremeno dve protivrečne stvari: jezoviti predznak i blagotvorna pojava, prijateljica koja mi želi dobrodošlicu u grad, ali i glasnik koji donosi strahotnu vest. Pomislio sam kako se čak i Majino lice promenilo otkako smo stigli, s jedne strane, postalo je nekako obično – nikad ranije nisam video toliko žena nalik njoj – a sa druge, što je bilo još teže razabrati, koža joj je izgledala istovremeno nežnija i otpornija, pogled grublji, a opet manje rezak. Stavila je kuju u krilo i krv životinje počela je da joj natapa pantalone. Devojčica je bila na zadnjem sedištu pogleda prikovanog za ranu. Kad god bi kombi naleteo na rupu, životinja bi se uskomešala i ispustila zvonak cijuk.

Kažu da se San Kristobal ili nosi ili ne nosi u krvi, floskula koju ljudi podjednako primenjuju za svoj rodni grad na bilo kom kraju sveta, ali ona ovde ima jednu ne tako običnu, zapravo neverovatnu, dimenziju. Jer upravo je krv ta koja treba da se navikne na San Kristobal, ona treba da promeni svoju temperaturu i da se preda pred bremenom prašume i reke. I sama reka Ere sa svoja četiri kilometra širine mnogo puta mi je izgledala kao velika krvava reka, a ima u

regionu i nekog drveća čiji je sok tako taman da je gotovo nemoguće i zamisliti da su to biljke. Krv prožima sve, *ispunjava* sve. Iza zelene boje prašume, iza mrke boje reke, iza crvene boje zemlje, uvek je tu krv, krv koja se razliva i upotpunjava stvari.

Stoga je moje krštenje bilo bukvalno. Kada smo stigli kod veterinara, kuja je već bila u praktično beznadežnom stanju i, pošto sam je izneo u naručju, oblila me je gusta, lepljiva tečnost koja je, u dodiru sa odećom, pocrnela i odisala je odurnim slankastim mirisom. Maja je smatrala da treba da joj udlaže šapu i ušiju ranu na leđima, a kuja je sklopila oči kao da nema nameru da se više bori. Činilo mi se da joj se oči usplahireno kreću pod zatvorenim kapcima, kao što se dešava ljudima kada sanjaju. Pokušavao sam da zamislim šta li vidi, kakav li joj lutalački, prašumski život prolazi kroz glavu i pozeleo sam da se oporavi i preživi, kao da dobar deo moje sigurnosti u tom mestu zavisi od toga. Prišao sam i spustio joj šaku na toplu njušku, maltene siguran, gotovo ubeđen da će me razumeti i da će ostati s nama.

Dva sata kasnije kuja je, vlažnih očiju, bila u bašti naše kuće, a devojčica joj je pripremala porciju pirinča sa ostacima od ručka. Seli smo i rekao sam joj da razmisli o imenu. Namreškala je nos – inače je pravila taj pokret da dramatično pokaže neodlučnost – i izgovorila: „Mojra.” I tako se zove i dan-danas, dok drema posle toliko godina na samo nekoliko koraka od mene, stara kuja opružena u predsoblju. *Mojra*. Pošto je uprkos svim nagoveštajima sahranila već polovinu porodice, možda i nije tako neverovatno da će sahraniti i celu. Tek sada razumem njenu poruku.

Kad god pokušam da se prisetim kako su tekle te prve godine u San Kristobalu, padne mi na pamet jedan komad što je Maji obično zadavao mnogo muka na violini: „Poslednja ruža leta” Hajnricha Vilhelma Ernsta, vrsta tradicionalne irske melodije za koju su muziku pisali i Betoven i Britn, a u kojoj kao da se istovremeno razležu dve stvarnosti: s jedne strane, pomalo sentimentalni napev, a sa druge, tegobna tehnika. Kontrast prašume i San Kristobala bio je poput te dve istine; s jedne strane se nalazila odista neumoljiva, odista neljudska realnost prašume, a sa druge, prosta stvarnost, možda manje iskrena, ali naravno praktičnija, ona koju smo savladavali da bismo preživeli.

Ne može se reći da je San Kristobal bio neko veliko iznenađenje: provincijski grad od dve stotine hiljada stanovnika sa svojim tradicionalnim porodicama (koje ovde zovu „starima”, kao da ima porodica starijih od drugih), sa svojim političkim zavrzlamama i svojom suptropskom klonulošću. Privikao sam se bolje i brže nego što sam očekivao. Kroz samo nekoliko meseci već sam se kao pravi meštаниn borio sa bežanjem od odgovornosti zaposlenih, imunitetom nekih političara i onim provincijskim dilemama što se obično po pravilu nasleđuju, iskrivljene i u potpunosti nerešive. Osim što

je držala časove u muzičkoj školi, Maja je podučavala i neke gospođice iz imućne klase San Kristobala, nadmene i gotovo neizostavno veoma lepe devojčice. Ponovo je počela da se druži sa dve ili tri prijateljice, koje bi začutale kao zalivene kad god bih ja ušao u kuću, a uvek bih, neposredno pre nego što to učinim, čuo kako im se glasovi prepliću. Isto kao Maja, bile su nastavnice klasične muzike, sve poreklom Njea, oformile su gudački trio i sa zapanjujućim uspehom držale recitale u gradu i drugim mestima u provinciji, ne toliko jer su bile dobri izvođači već zato što ih niko drugi nije držao.

Ono što mi se godinama činilo smešnom oprečnošću u čudi moje žene, da se bavi klasičnom ali da istinskom muzikom smatra samo onu uz koju može da zaigra, tada mi je postalo sasvim razumljivo. Klasična muzika nije imala (ni za nju, ni za bilo koga od onih ljudi što su išli na njene koncerte) toliko odlike muzike koliko nepomičnosti. Komponovali su je neki odviše drugačiji umovi i po nekim odviše neobičnim kriterijumima da bi bilo drugačije, ali to ne znači da ta publika nije bila osetljiva na njen uticaj. Kada je Maja izvodila te komade, ljudi su pravili istu onu usredsređenu grimasu koju bi napravili kada slušaju neki naročito zavodljiv, ali ne zato manje razumljiv, strani jezik. Ona se, u suštini, tako strastveno predavala njenoj izvedbi i podučavanju zato što ju je smatrala stranom i zato što nije bila kadra da se s njom sentimentalno poveže. Klasična muzika je za Maju bila nešto što se odigrava samo u mozgu, dok je ostala muzika – kumbija, salsa, merenge – to činila u telu, u trbuhu.

Da bi sišao u ponore ljudske duše, čovek ponekad misli da mora da uđe u neku moćnu podmornicu, a naposletku zatekne sebe kako u ronilačkom odelu pokušava da zaroni u svojoj kadi. Isto je i s mestima. Ako mali gradovi imaju neku zajedničku crtu, onda je to što nalikuju jedan drugom kao jaje jajetu: svi oni reprodukuju iste mehanizme da ovekoveče svoju moć, iste prijateljske administrativne ustupke i kronizam, istu dinamiku. Takođe, s vremena na

vreme obično stvaraju svoje male lokalne heroje: izvrsnog muzičara, naročito revolucionarnu porodičnu sudinicu ili majku hrabrost, ali čak su i ti mali heroji izgleda sastavni deo jednog organizma koji računa na njihovu pobunu da bi opstao. Život u malim gradovima izgleda uređeno i predvidivo poput metronoma i na mahove je toliko teško zamisliti da ta sudbina može da se preokrene kao što bi bilo da sunce izađe na zapadu. Ali upravo to se pokatkad desi: sunce izađe na zapadu.

Svi smatraju napad na prodavnicu Dakota ishodištem nevolje, ali problem je nastao mnogo ranije. Odakle se pojaviše ta deca? Najpoznatiji dokumentarac na tu temu, *Deca* Valerije Danas, tendenciozan ako ne prosto netačan, počinje tom pompeznom rečenicom iz *off*-a dok se prikazuju krvave slike iz prodavnice: *Odakle se pojaviše ta deca?* To je, međutim, i dalje veliko pitanje. Odakle? Ako čovek nije svedočio vremenu kada nisu bila tu, gotovo da je mogao da pomisli da su oduvek trčkarala našim ulicama, musava, ali čudnovato pomalo dostojanstvena, uvojite kose i lica oprljenog suncem.

Teško je ustanoviti u kom trenutku je naš pogled počeo da se privikava na njih ili da li su isprva, kada bismo ih videli, kod nas izazivali kakvo iznenađenje. Među mnogim teorijama možda je najmanje besmislena bila ona koju je izneo Viktor Koban u jednoj od svojih kolumni za *El imparsijal*, kada je izjavio da su deca došla u grad „na kašičicu” i da su se isprva stopila sa decom Njea, koju smo bili navikli da viđamo kako prodaju divlje orhideje i limun na semaforima. Neke vrste termita su u stanju da privremeno mutiraju i prisvoje izgled drugih vrsta ne bi li prodrle u tuđe okruženje i pokazale svoj pravi izgled tek kada se nastane. Možda su i ta deca – sa istom preverbalnom inteligencijom kao ti insekti – prisvojila tu strategiju i učinila sve moguće da priliče, nama bliskoj, deci Njea. Ali čak i ako je tako, pitanje i dalje ostaje neodgovoreno: *odakle se*

pojaviše? I, prvenstveno, zašto su svi imali između devet i trinaest godina?

Najjednostavnija (ali takođe manje dokazana) teza jeste da se radilo o ukradenoj deci iz cele provincije i da ih je neka mreža za trgovinu ljudima držala negde u prašumi pokraj reke Ere. Ne bi to bio prvi put. Nekoliko godina pre toga, 1989, spaseno je sedam tinejdžerki koje umalo nisu „distribuirali” po bordelima po celoj zemlji, pa su fotografije što je policija napravila kada ih je našla na jednoj maloj farmi usred prašume, na samo tri kilometra od San Kristobala, još bile sveže u kolektivnom pamćenju. Baš kao što neke epizode u životu ne dozvoljavaju prostodušnosti da ustraje, ta slika je značila da se u svesti San Kristobala vreme deli na pre i posle tog događaja. Suština nije bila samo u tome da treba prihvatiti neospornu društvenu stvarnost, već i u tome što je stid koji je ta stvarnost izazivala ostao pohranjen u kolektivnoj svesti, kao što neki traumatični događaji oblikuju ćud određenih porodica: u tišini.

Iz tog razloga se tada pretpostavljalo da su ta deca pobegla iz nekog sličnog „pritora” i da su se prekonoc pojavila u gradu. Ta teza – ponavljam, sasvim neosnovana – oslanjala se na onu tako sramnu povlasticu da po ukradenoj deci budemo prva provincija u celoj zemlji, ali bila je kadra i da objasni onaj navodno „nerazumljivi” jezik kojim je govorilo tih trideset i dvoje i koji je tad smatran stranim jezikom. Izgleda da tada niko nije razumeo jednostavnu stvar: prihvatanje te teze značilo je pretpostaviti da se dečje prosjaćenje za dan povećalo za nekih sedamdeset odsto, a da to nije izazvalo nikakvu vrstu uzrujanosti.

Pregledavši zapisnike sa sastanaka iz tih meseci Odeljenja za socijalna pitanja (čiji direktor sam bio ja, kao što sam već rekao), utvrđujem da se dečje prosjaćenje kao tačka dnevnog reda prvi put pojavljuje petnaestog oktobra 1994. godine; dakle, dvanaest nedelja pre napada na prodavnicu Dakota. To znači – ako se uzme u obzir sporost s kojom je u San Kristobalu ozbiljan problem stupao na

institucionalni teren – da su se deca morala pojaviti u gradu barem dva ili tri meseca pre tog datuma, dakle, u julu ili avgustu te godine.

Teza o masovnom bekstvu iz nekog pritvora u prašumi toliko je protivrečna da je gotovo uverljivija „mađijska teza”, zbog koje su se toliko smejali Itaeteu Kadoganu, predstavniku zajednice Njea, kada je ustvrdio da su ta deca „iznikla” iz reke. Ako čovek ne uzme reč „nići” doslovno, možda i nije sasvim neverovatna pretpostavka da se između njih stvorila neka iznenadna veza i da ih je to navelo da se okupe u gradu San Kristobalu. Danas znamo da su neka od te dece, iako je više od polovine njih poticalo iz gradova i naselja u okolini San Kristobala (i samo su u vrlo malom procentu to bila ukradena deca), na neobjašnjiv način prešla više od hiljadu kilometara od gradova kao što su Masaja, Sijuna ili San Migel del Sur. Nakon što su leševi identifikovani, doznalo se da je dvoje dece bilo iz prestonice, da je njihov nestanak prijavljen nadležnima mesecima ranije i da se u njihovom okruženju nije zbililo ništa naročito sumnjivo sve do trenutka njihovog „bekstva”.

Neuobičajene situacije nas uvek primoraju da prosuđujemo vođeni nekom drukčijom logikom. Neko je jednom uporedio pojavu te dece sa onim očaravajućim sinhronizovanim letom čvoraka: jata od nekih šest hiljada ptica dok trepneš obrazuju gust oblak sposoban da se skladno kreće praveći nagibe od stotinu osamdeset stepeni. Sećam se jednog događaja koji je iz nekog razloga sve ovo vreme ostao netaknut u mom pamćenju. Bilo je to tokom onih meseci kada se morao zbiti i njihov dolazak. Rano izjutra uputio sam se s Majom kolima ka svojoj kancelariji u zgradi Opštine. Radno vreme je u San Kristobalu zbog vrućine vrlo striktno, ljudi se bude u šest ujutro i život počinje bukvalno u zoru, zvanično radno vreme je od sedam do jedan, što je trenutak kada je po pravilu vrućina već nepodnošljiva. Tokom najtegovnijih sati – od jedan do pola pet u kišnoj sezoni – grad živi smožden suptropskom tromošću, ali s jutrom su žitelji San Kristobala krepki koliko god je to moguće, što

verovatno ne znači previše. Maja je krenula sa mnom toga jutro, jer je morala da obavi neke administrativne poslove u muzičkoj školi i, kada smo se zaustavili na semaforu na ulazu u centar, videli smo kako grupa dece uzrasta između deset i dvanaest godina prosi. Bili su obični, a opet i nisu. Za razliku od drugih što prose, jednostavnih i kukavnih, ove je obavijala neka očigledna nadmenost, gotovo aristokratska. Maja je potražila nešto novca u pretincu automobila, ali nije pronašla ništa. Jedan od dečaka me je netremice gledao. Belilo u očima mu se hladno i snažno blistalo, a musavo lice je stvaralo takav kontrast s tim blistavilom da sam na trenutak ostao bez reči. Na semaforu se uključilo zeleno i shvatio sam da sam sve to vreme držao nogu na gasu, kao da žurim da se sklonim odatle. Pre nego što ću to i učiniti, poslednji put sam se osvrnuo k njemu. Iznenada, bez najave, dečak mi se široko osmehnuo.

Kakva li nas to misterija navodi da se usredsredimo na određene slike, a ne na neke druge? Bilo bi utešno prihvatiti da je pamćenje tako proizvoljno kao i naši ukusi, da prebira naše uspomene sa istom nasumičnošću s kojom naše nepce odlučuje da nam se dopada meso, ali ne i morski plodovi, pa ipak ima tu nečega što nam potvrđuje da je čak i to, ili, još bolje, *povrh svega* to, pod šifrom koju treba odgonetnuti i da nije nimalo slučajno. Osmeh onog deteta me je uznemirio, jer je pokazivao da smo nekako bili povezani, da se nešto što je počelo u meni završilo u njemu.

Kako su godine prolazile, ustanovio sam da je taj susret na semaforu zapravo vrlo uobičajeno iskustvo među žiteljima San Kristobala. Ako ih priupitaš, svi naposletku prepričavaju slične, ako ne i prosto identične, epizode. O deci što bi se okrenula tačno u onom trenutku kada ih pogledaš ili bi se pojavila kada na njih pomisliš, o stvarnim pojavama ili opsenama koje nalaze svoj put do snova, a narednog dana čekaju na istom mestu gde si ih sanjao... Možda na kraju krajeva i nije tako neobjašnjivo to što, kada nas neko posmatra, govori ili jednostavno misli o nama, ne možemo da odolimo da

se ne osvrnemo ka izvoru pažnje. Ta deca – čiji broj je u to vreme bio dovoljno skroman da ne privuče pažnju – počela su da deluju u gradu San Kristobalu kao vrsta energetskog vektora, svi smo motrili na njih, a da to nismo ni znali.

Mnogo puta su optužili Odeljenje za socijalna pitanja uopšte i konkretno mene da se nismo unapred pripremili za ono što je nesumnjivo bio početak problema. Ovo nije najprikladnije mesto za raspravu o tom nacionalnom sportu da se govori o nečemu kad je već mnogo vode proteklo, ali nije ni potrebno reći da je jedva prošlo par meseci od tih nevolja kada se grad ispunio stručnjacima za dečje prosjačenje i apostolima zdravog razuma. Isti oni što su hteli da izvedu policiju na ulicu nakon napada na prodavnicu Dakota postali su najjednom zen-majstori za umerenost i optužili nas, tako žestoko kako bi to samo prestupnici zasluživali, da nismo reagovali „dovoljno hitro”.

U nekoj drugoj životnoj dobi možda bih se i branio. Danas priznajem da u toj tvrdnji ima nešto istine, ali, čak i tako, šta li bi za te ljude i u tom trenutku značilo reagovati „dovoljno hitro”? Odmah zatočiti svu tu decu u sirotište, sazvati narod, navući mržnju na decu koja dotad nisu pružila značajnije svedočanstvo svog antisocijalnog ponašanja od toga što su gladni i nemaju dom?

Neke stvari se dogode brže i lakše nego što je čovek mogao da pretpostavi: kavage, nesreće, ljubavi. A i navike. U to vreme sam svako jutro pratio devojčicu do škole i igrali smo jednu malu igru. Bila je tako jednostavna i osmislili smo je tako spontano da sam mislio da će trajati zauvek i da ćemo i kada poraste nastaviti da se igramo isto, ona neobično kriveći vrat ispred mene, ja osećajući njene korake za leđima. Možda je najzanimljiviji u toj igri bio upravo utisak da se, ako bi nas spazio tuđi pogled, uopšte ne igramo. Sastojala se u tome da ćutke prestizemo jedno drugo, prvo ja, potom ona, potom opet ja, sve dok ne bismo stigli do škole. Onaj koji prestiže na nekoliko sekundi bi se udaljio od ovog drugog, ali onda bi usporio

korak i dozvolio da sada on bude prestignut. Pokatkad bi neko od nas dvoje tumačio neki drugi lik, žurnog čoveka što kasni na posao i razmetljivo gleda na sat, devojčicu što poskakuje i zvižduka, policajca što se pravi da je juri, ali uglavnom smo to bili jednostavno mi, samo pomalo užurbanog hoda.

Čudnovato je kako su značajni za mene postali ti trenuci kada sam iščekivao da me devojčica prestigne svojim sitnim koracima. Činilo mi se da je ljubav prema devojčici – ili to blago nepoverenje i ta budna pažnja što toliko liče na ljubav – kao naličje mog odnosa s Majom, takođe ljubavnog, ali bez rituala i očekivanja. Ako sam kod Maje voleo svoju nesposobnost da prodrem do njenih najdubljih misli, kod devojčice sam voleo *to*, to što se ponavljalo gotovo protiv naše volje, taj prostor što smo zajedno stvorili.

Za razliku od ostale dece u školi i njihovih roditelja, ja nisam bio biološki otac svoje ćerke, i to se primećivalo čim bismo pristigli: ne samo da nismo fizički ličili već bismo se i rastali bez mnogo objašnjenja i pomalo posramljeni. Tada nisam znao ono što sada znam; da je sličnost daleko od atomskog sklopa porodice. Za odraslog čoveka i devojčicu koji žele da budu pravi otac i prava ćerka to što ne liče nije – kao što se obično misli – kobna sudbina, svet je krcat neskladnim porodicama identičnih crta i srećnim skrpljenim porodicama.

Pre Majinog dolaska morao sam da se *pretvaram* da imam bilo kakav odnos prema tim stvorenjima, deci. Nisam imao poverenja u ljude što tvrde da ih sve bez izuzetka vole ili ne vole, jer sam čak i ja – koji sam uvek imao određenih poteškoća u odnosu s njima – mnogo puta doživeo da sretnem neko dete koje bi mi se istog časa dopalo. Bio sam naklonjen povučenima i trapavima, a antipatiju su mi budili razmetljivci, narcisi i brbljivci (uvek sam mrzeo dečje osobine kod odraslih i one „odrasle” kod dece), ali višegodišnje predrasude o detinjstvu isparavaju u trenutku kada neko pravo dete postane deo našeg života.

Andres Barba
BLISTAVA REPUBLIKA

Za izdavača
Dijana Dereta

Lektura
Vesna Crepuljarević

Korektura
Dijana Stojanović

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-323-8

Tiraž
1500 primeraka

Beograd, 2020.

Izdavač / Štampa / Plasman: **DERETA doo**, Vladimira Rolovića 94a,
11030 Beograd, tel./faks: 011.23.99.077; 23.99.078, **www.dereta.rs**
KNJIŽARA DERETA, Knez Mihailova 46, Beograd, tel.: 011.26.27.934, 30.33.503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.134.2-31

БАРБА, Андрес, 1975–

Blistava republika / Andres Barba ; prevod sa španskog Marijana Aleksić Milanović. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2020 (Beograd : Dereta). – 136 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Dereta vam predstavlja ---)

Prevod dela: República luminosa / Andrés Barba. – Tiraž 1.500.

ISBN 978-86-6457-323-8

COBISS.SR-ID 26601737